

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Процес господарювання на підприємстві невід’ємний з процесом утворення витрат, які виникають внаслідок використаних виробничих запасів, праці найманих робітників, зносу необоротних матеріальних і нематеріальних активів. Сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції становлять витрати господарської діяльності суб’єктів господарювання. Це поняття можна застосовувати однаково для будь-яких видів економічної діяльності. При цьому актуальним, на нашу думку, є розгляд системи управління витратами з позицій формування стратегії управління витратами, яка є складовою частиною загальної стратегії підприємства.

Існуюча на сьогодні система управління витратами переважно направлена на забезпечення ефективності виробничих процесів і недостатньо враховує вплив чинників зовнішнього ринкового середовища. Постійні зміни, що їх породжує конкурентне середовище, змушують керівників підприємств адекватно реагувати на них, постійно вносячи відповідні зміни у систему управління підприємством. Під таким впливом може змінюватись або регулюватись не тільки рівень витрат, а й їх склад.

Для ефективного стратегічного управління витратами підприємством, а також досягнення стратегічної мети його розвитку, необхідно ідентифікувати не лише види витрат а й місця їх виникнення. Стратегічні завдання мають довгостроковий характер і спрямовані на поліпшення результатів та підвищення ефективності діяльності підприємства у конкурентному ринковому середовищі. Для досягнення цих завдань необхідно, насамперед, сформувати ефективну систему управління витратами, яка б забезпечила не лише зниження витрат, але й зростання рентабельності виробництва, підвищення конкурентоспроможності в цілому підприємства на ринку.

Стратегічне управління господарською діяльністю підприємств має здійснюватися на основі управління основним видами його діяльності, охоплюючи основні функції та об’єкти управління. Виділяють такі основні напрями управління за видами діяльності підприємства [1]:

- управління формуванням і використанням матеріально-технічної бази підприємства;
- управління виробництвом продукції або послуг;
- управління продажами та логістика;
- управління науково-дослідницькими роботами;
- управління формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства;
- управління та розвиток персоналу.

До основних функцій управління витратами відносяться: планування і прогнозування, організація і регулювання, мотивування, контролювання, аналіз. Об’єктами управління при цьому є: інформаційні ресурси, матеріальні і технічні ресурси, персонал, фінансові ресурси, технологія виробництва, організаційна структура підприємства. Місце витрат у системі стратегічного управління діяльністю підприємства схематично можна зобразити так: рис. 1.

Як ми бачимо з рис. 1 процес управління витратами безпосередньо пов’язаний з технічними засобами та технологією виробництва

Рис. 1. Управління витратами у системі стратегічного управління підприємством [2]

продукції, з формуванням і використанням ресурсних та трудових потоків, структурою та асортиментом кінцевого продукту, рівня її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, управлінням та розподілом фінансовими ресурсами, організаційною структурою управління підприємством та виробництва, рівнем та обсягами інноваційної діяльності, ступенем впровадження результатів інноваційної діяльності у виробничий процес, персоналом та інформаційними ресурсами.

Таким чином, стратегічне управління витратами – це елемент системи стратегічного управління підприємством, яке включає основні елементи управління (мета, завдання, планування, аналіз, комунікації, мотивація, контроль, оцінка, прийняття рішення) і спрямоване на забезпечення реалізації стратегічних завдань формування та розподілу витрат, що забезпечує сталі темпи розвитку підприємства в умовах динамічного та невизначеного ринкового середовища з оцінкою та оптимальним використанням існуючого потенціалу підприємства.

Метою стратегічного управління витратами підприємства є довгострокове забезпечення економічної ефективності підприємства за умов впливу зовнішніх чинників, які можуть мати як негативний так і позитивний ефект. Стратегічне управління витратами підприємства складається з наступних елементів[2]:

- аналіз вартісного ланцюга, що включає ланцюги витрат постачальників сировини та/або матеріалів, безпосередньо підприємства-виробника та каналів розподілу;
- стратегічне позиціонування на ринку за рахунок зниження витрат та диференціації продукції;
- аналіз витратоформуючих факторів, які вміщують структурні та функціональні фактори, за джерелами виникнення, місцем у технологічному процесі тощо.

Це означає, що формування на підприємстві системи стратегічного управління витратами передбачає використання всієї можливої інформації про витрати, які чітко орієнтовані на досягнення стратегічної мети розвитку.

Отже, стратегічне управління витратами на підприємстві є одним із головних способів забезпечення сталих темпів розвитку підприємства та підвищення конкурентоспроможності його продукції. Управління витратами можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують і впливають на процес виникнення та поведінку витрат під час здійснення господарської діяльності й спрямовані на досягнення оптимального їх рівня у всіх підсистемах підприємства.

Список використаної літератури:

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика. – 1998. – 519 с.
2. Костецька Н.І., Хопчан М.І Стратегічне управління витратами як засіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства // Інноваційна економіка. – 2012. – №5. – С. 81-86.